

ВЛКСМ-дың Башкортостан Өлкә Комитеты органы

—3-се бит.

— 6-сы бит.

—7-се бит.

— 8-се бит.

улсау тасмаһы, энә,
ыма һ. б.
Һәр көн иртәнге
эмәтәһән ба
те
ре
ор

Р. ЯМАЛОВ фотолары.

АРЕНДА ӨСТӨНЛӨКТӨРӨ

Бакзалы району.

Ю. КЭРИМОВ фотолы.

ЯҢЫСА УКЫТАЙЫК

Был фенин ишгерге то-
родган концепцияны газета-
ла бастырып сыгырга ка-
рак, тиген бер илге манасат
башка килде: бекли, газета
ушунулар араында был
идеяны практикала кулла-
нырга телууселор табылыр.
Был концепция идея халенде
гена эле. Уны тормошка
ашырырга телууселор та-
былла, БАСБР Халык ма-
гарифы министрствохына
мерожатот ишгерге карок. —
ул сакта мин лрзамга киле
аластагын.

Мицен идеяы Мюллер-Гейкелдын биогенетик законнаы ийгерзэлэп. Был законнаы урта белемде бар кеше бела. Ул шунаа габарот: кеше яралыыны индивидуаль үөшөс осоронда был төр организмдардын барлыкка килеу этаптарыа тыгжаса табатлай; карындагы баланыа айголагы ла билдэяөнө башлай, койрого ла булып ала һәм башкалар. Сабый тәи төзөлөшө ягынан да, акыл айылан да оло кешенең бөләкөи күсөрмәһе түгел өлө. Дөрөс шарттарга төрбиэлән-тән бала 15—16 яшкә еткәс кенә оло кеше рәүешен ала. Доһъяга тыуғандан алып бәлиг булғансы ул үзенең тобиғи шарттарында төрбиэләнөргө һәм утытылырга тейеш. Был индөи шарттар һүд? Маймылдарға окшаган заттарзан иң боронго кеше барлыкка килгән дәүердө кул хезмәте иң кул вахыт алыусы хезмәт була. Ә акыл хезмәте шуи кул хезмәте барышында кәбиләктөн килеп тыуған синаллар аша үсөшө. Ф. Энгельс өптөүсө, кешене хезмәт кеше иткөн. Был иң беренсе кул хезмәте инәнгелен аңлайбыз. Иң боронго кешенең хәзерге заман кешене барлыкка килгән дәүердө акыл хезмәте кул хезмәттен тысырыклаг; иң кул вахыт алыусы фактор булып китө. Шунаа сығып, утытыу-төрбиә эшкәдә кул хезмәте иң дүр өлөштө алырга, шунаа акрынап акыл эшәнө өлөш артырга тейеш; тип ияпләпөм.

Әйәгед, хозерге мәктәп
программасына куз һалып
тиарайык. Башлангыс клас-
тардан башлаһаҡ, бында кул
эшәне бөтөнләй аз ваҡыт
бирелә, аҡыл хезмәте өстөн-
лөк ыто. Ҡысһаһы, хезмәт
дәрәжәһе аз ғына, ө калған
ваҡытта абстракт фекерләү.
Ә генә үстәрәләһ. Һуңынан,
юғары клаһтарҙа, хезмәт
дәрәжәһе өһреләп арта
бара; аҙнаһына берр кон
УПК-ларға (учебно-произ-
водственный комбинат) йө-
рәһәр.

Статистика буйыса, УПК-ла һөнәр алыусылардың 10—15 проценты ғына шул һөнәр буйына эшлэй. Тимок, УПК-ның файдаһы — 10—15 процент тираға генә. Ни өсөн тиһән, һөнәр бирергә һуңлағанбыз. Балалар атыл хеҙмәт алырға өлгөрмөгән вәһитта көсләп таныбыз. Әгәр бала 7—8 йәшндә торла ябай коралдар тотоп эшләмәһә, аҙаҡ уның тууы ла нилешмәй, күңеләлә һүрәтл. Вәйәк совет педагогы А. С. Макаренко әйткән һүҙҙәрдә нилтермә: үҫмер 14 йәшкә еткәндә, үтпән дәрмәшһә әйләнәп тарап, көмә эшләнем, нимәгә һөләтлем, тип әйтерлә булһып, Макаренконың уңыусылары 14 йәшкә татмарлы приборлар эшлэй алғандар. Бездән балалар нһә 14 йәштә, ябай ғына станоктар артына бағып, саҡ эшкә өйрәнә башлайлар.

Э хэсэр бөгөөд ухыгтыу.

зың һөкмәткәһе баланың
биогенетик закон булыңса
үсешенә тура ниләмә-юкми
ипкәнән тикшереп тарайлыт.
Билдәлә буллыңса, балалар
ысынбарлыктан айырылып
фекер йөрәтәргә ашырына.
улар үз күзәргә менеп күр-
гөн, үз нәлағы менеп ишет-
көн, үз тулы менеп башлар-
ған эштә тиз үк отоп ала.
Ә хәзгәргә мәнәптә 7 һәшә
тулған балалардан әллә нин-
дәй билдәһә кешеләрден
аштарен тикшерәттерәбөз,
исәлләтәбөз, һөвләтәбөз.

Кеше ибo, «акыллы ко-
ше»гө өүрөлөү өсөн, үз-
туу менен ашлорго, үз күзө
менен күрөргө тейеш. Эш
алымдарын бер-берешендө
ал-латыр өсөн уларга тел ко-
рөккөге ийлеп тыгу. Ошо
мәжбуриден, ошо пхыдык үфө
үк уларзын телен, тилек,
анын үстөрөргө тейеш булып
сыга.

Миненсә, биогенетик законга таянып, утытыу процесын түбәндәгесә ойшторга карәк.

Беренсе класс: класта бик күп шакафтар, уларда төрлө аш коралдары һәм материалдар туплангын: тайсылар, бөлөкөй бычаклар, боргостар, хурғыстар, бөлөкөй динейкалар, каләмдәр, үлсәү тасмаһы, энә, еп, тутыма һ. б.

Бар көн иртәнге дәресте туул хәзмәтләрен башларга керәк. Шул өштә башкарган да керәк һүзәрзе кулланый. һойләмдәрзе дәрәс итеп өйтте бирерге өйрөтөү зарур. Хисапга өйрәткәндә, нәдән нисә өйбәр шәһәтләрен бул да ук һанай барырга була: ике баланыкын бергә куш һан, күмә була, осәүненәкә күмә була, бер үсәненә шкапка алып жуйһак, остәдә күмә тала һ. б. Асың һауала уйнағанда, ниндәй ағастар нисә төп иянен, ниндәй коштар булыуын, теге йакин был ағаста уларзың күмә ултырыуын, төшкә аштың килгәс, нисә төрликә, талаң керәк булыуын һәм башка нәмоләрзе һанарга мөмкин.

Былай утуктанда көң тәр-
тибе түбәндәгесә булырга
мөмкин:

1. Хезмәт.
 2. Телмәр үстөрөү һәм исәп-хисапла, азырга, укыр-га өйрәтә.
 3. Музына, рәсем төшөрөү, физкультура (көн һа-пын алмаштырып узарыла).
 4. Саф һауала йөрөү.
 5. Төшкө аш.
 6. Җаллы эштәр, шөгөл-дәр.
 7. Хезмәт.
 8. Телмәр үстөрөү һәм исәп-хисапла, укыр-га, азыр-га өйрәтә.
 9. Өйгә кайтып китү.
 10. Өйгә аш ют.
- Утыгуы 7 сәгәт эшләй, эшен мактап төбөрөп тай-та. Озайтылган көн групп-ны алеккесә эшләмәскә те-леш. Азнаһына 5 көн укый-зар: шәмбе, йөншәмбе — ял. Класта 20-нән ашыу ба-ла булыу файдаһыз.
- Дорәс эшләгәннә, башла-ғыс мактап киләсәктә һәр-10 балага бер укытыусы булырга тейеш, ә 4-сенәи алып укытыусылар һанын көмәтә килгән була. Мия-тәкдим иткән система бу-лыһса укытгы зур һөзмәт бирәсәк — быны фәниһи и-гәззә лә исбат итәп була.
- Укытыусыларһын, ата-әсә-ларҙән уй-фәкәрәп, төлдим-дәрән көтөм.

З. ХИСАМОВА.
Өфөлөгө «Ижад клубы»
кооперативы ағзасы,
методист.

Йәш хәбәрселәр байрамы

«Башкортостан пионеры»-ның 60 йыллыгына арнап үткәрепгән йәш хәбәрселәр-зең IV республика слеты тамамланды. Ике көп буйы дауам иткән орашыулар, һөйләшеүләр, фекер алышыулар йәш күнелдәре озаҡ һаҡландыр итәлек булып, яңы төләмдәрҙе бай-

тат тибрәтәр әле: «Пош тө-
зоусе»нең деткорзары —
бөгөнгә билдәле язучылар-
ның, шағирларның сыңашта-
ры, халык шағиры Мостай
Кәримнең: «Башкортстан
пионеры» — минең ижадым
сәнгәлдәге. Ошо сәнгәлдә-
гемә сал башымды әйергә
килдәм», — тигән һүзәрә

кемдәрзәлер ор-яңы өмөт
уятмаган тилеңме ни?

Гөмүмөн, слетта башлап
ягыусыларга илһам бирер-
лек, дэрт менен сэм дэ оҥ-
тап ебарерлек минуттар етер-
лек булды. Газетага иш айт-
ты азыншандарга редакция-
ның Почет грамоталары тап-
шырылды, «Наш хөбәрсе»
танымалары бирелде.

Республика журналистары менен берлектэ багган матбуғат конференцияны турабында йәш хәбәрселәр таймас та уйланыр. Сөнки ул да һәр береһеңә тупанан-тура жағылған етди һораулар ярыяны! ни өсөн беһулпәнбеҙ? Газетаны йәшләндереп өсөн артабан нилмә эшләргә? Был йөһәттә айырыуса Баймак районынан килгән йәш хәбәрселәр айырылып торзо. Баймак интернат-хәттебенән Рита Өмөтбаева, Байыш урта мәктәбенән Земфира Ишбаева, Баймактағы 3-се урта мәктәптән Мәүлиҙә Зиннуровадан тиҫтерҙөрөн асыҡтай-асыҡ һейләшегә сатырзаң, бер аз тәнтитләп алыуҙан да түртүк төрмаһаң.

Һойлашеу тигәндәй, газе-
та аша исемдәрен яткы бер-
төн уткысылардың бер-бере-
һе менән атындан танышы-
уы ла үзәре өсөн ҙһәмәтле
патига. Шәһәрдә бер,
тызытһыныуҙары уртак не-
шәләрең һәр вақыт һойла-
шеу һүҙәре табыла, үй-
хыялдан берҙәмләге аралар-
ы тағы ла атынайта.

Слет тамам. Унаи алған тәһсираттар канатлы юлдар, тыйыу фекерзәр, матур тәһдимдәр булып газета биттәрәң яңынан-яңы йәм өстәр.

Р. ЛОТФУЛЛИНА.

БҮРЭТТЭРЭЭ:

Мари АССР-ының «Пионер йүк» журналының баш редакторы Алексей Юзыккин йәш хәбәрселәр арасында.

«Башкортостан пионеры» газетасының элекке редакторы М. Т. Сакаева сығыш пай.

А. ВИНЮГРАДОВ һәм
А. ЯХИН фотолары.

A black and white photograph showing a large, dark, cylindrical object, possibly a barrel or a small tank, lying horizontally on a grassy field. Several people are standing around it, observing. The background shows a line of trees and a building.

Бөг. Учалы районы Ураз урта мәктәбе укыучылары
Һәм укытучылары, В. И. Ленинның тыуган көнөгә 50
тонна маддәләргә тапшырырга бәйгемдә җиңгән.

Ошопон менен байла р
үшөтү шуны өйткөм киле
Бездең Бөрө районнда ауу
осондагы тактага «Огузово
тип дзылган бер ауыл бар
Ерле халык өэлө келеп, өл
өтө шыартып былт ауылда
«Үгез» тип көрөтө. Фолк
лорсылар бөм топонимистар
өсөн былт ауылдың оолары
менен койлошуу тыгызды
булар ине. Унык тамыры
бездең эрғаа тиклем күсөм
төрмөш менен йашогон Огуз
дарга барып тоташмайы
икөл?

Ф. ӘМИНОВА.

Өфө.

